

Za Narodno Galerijo!

Slovenska beseda še ni blestela v knjigi, ko je že roka neznanega slovenskega umetnika v srednjem veku ustvarjala znamenite umetnine po cerkvah in dvorcih. Ob času renesanse je padel na slovensko zemljo odsvit nove lepote, porojene v Italiji, in slovenski talent je sodeloval pri zgradbi ponosne stavbe beneške umetnosti. Doba baroka nam je rodila slovite umetnike Misleja, Mencingerja, Werganta, Cebeja, Šego, poznejši čas Layerja in Langusa. Slovenski talenti Šubici, Ažbe in toliko drugih so delovali v tujini, in so pustili v tujini svoje največje umotvore. Genijalni Wolf je umrl skoro pozabljen.

Slovenska umetnost je tlačanila po svetu, njeni spomeniki so raztreseni. Slovenski čopič in dleto sta upodabljala slovensko zemljo, ovekovečila sta v svojih delih slovenski tip, a naš duh, ki živi v teh umotvorih, je nepozabljen.

Dvesto let je minilo, kar je zatonila Academia operosorum in z njo velika doba našega baroka; kmalu bo preteklo sto let, kar je Žiga baron Zois ustanavljal „Ilirski muzej“ in ž njim „Galerijo slovenskih narodnih umetnosti“; petdeset let je prešlo, odkar so domoljubi poskušali v središču Slovenije ustvariti Umetniško galerijo.

Letos slavimo petdesetletnico tistega znamenitega dne, ko je podpisal vladika Strossmayer darilno pismo, s katerim je utemeljil ponosno galerijo Jugoslovanske akademije v Zagrebu.

Slovenska umetnost pa ni imela strehe in še danes nima svojega doma. Bila je tujka na lastnih tleh in med svetom.

„Narodna Galerija“ hoče zgraditi akropolo slovenski umetnosti.

„Narodna Galerija“ hoče zbrati dela slovenskega genija ter jih strniti v svetlo žarišče, iz katerega naj sije umetniška sila našega plemena.

„Narodna Galerija“ hoče postati zakladnica lepote slovenskega naroda, njegov prosvetni zavod, ki naj odkrije lik lepote, kakor si ga je zasnoval slovenski upodablajoči duh.

„Narodna Galerija“ bodi ustanova, ki naj združi v sebi absolutne vrednote naše umetnosti in ki naj stopi kot sestra k podobnim ustanovam drugih narodov, enaka jim ne po obsegu in zunanji veličini, pač pa po notranji moči in pomenu.

„Narodna Galerija“ bodi slovenskemu narodu tudi živ vir lepote in naj v stalnem stiku s slovenskim umetnostnim gibanjem pospešuje razvoj naših umetniških sil do viška popolnosti.

Mnogim narodom so ustanavljali take zavode vladarji in mecenji iz preobilice svojih sredstev. Mi se obračamo na slovenski narod, da si ustvari tudi **„Narodno Galerijo“** sam, kakor je vse drugo dosegel iz lastnih moči.

Ljubljana, meseca oktobra 1918.

ODBOR „NARODNE GALERIJE.“

Misel „Narodne Galerije“ naj se razširi po vsej slovenski zemlji. Potrebna so obilna sredstva, a naložena bodo v narodu za stoletja in bodo nosila obilne duševne obresti. Redna članarina znaša 30 kron letno; enkratna ustanovna 500 kron. — Želeti bi bilo z ozirom na važnost ustanove, da pri skladu za „Narodno Galerijo“ sodeluje vse slovensko ljudstvo in da se je tisti, ki jim je mogoče, spomnijo z večjimi izrednimi darili.